

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 181/2021-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2,4, Bratislava, IČO 52 961 249, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Vladimír Janiček, LL.M., proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 94/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 94/2018 **bolo porušené** právo sťažovateľov na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 94/2018 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** zaplatiť každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie **1 600 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **538,30 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 181/2021-30 z 5. mája 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a svojho práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 94/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia navrhujú, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Sťažovatelia sú v napadnutom konaní v postavení žalobcov a žalobou podanou krajskému súdu 4. októbra 2018 sa domáhajú odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy v začatom administratívnom konaní podľa § 242 a nasl. Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“). V podanej ústavnej sťažnosti tvrdia, že krajský súd nevykonal v napadnutom konaní žiaden úkon, nevyzval ich ani na zaplatenie súdneho poplatku a je prakticky úplne nečinný.

3. Krajský súd podaním zo 16. júna 2020 vyzval žalovaného, aby sa písomne vyjadril k podanej žalobe a predložil súdu administratívny spis (výzva bola doručená 22. júna 2020, pozn.). Keďže z vyjadrenia žalovaného z 20. júla 2020 vyplynulo, že spis sa od 30. mája 2019 nachádza na Krajskej prokuratúre v Bratislave, krajský súd opätovne výzvou z 3. decembra 2020 vyzval žalovaného na vyjadrenie a predloženie spisu, pričom žalovaný opäť oznámil, že spisom nedisponuje, pretože bol na vyžiadanie zaslaný Okresnej prokuratúre Bratislava IV.

4. Z podania sťažovateľov doručeného ústavnému súdu 13. apríla 2021 vyplýva, že krajský súd v ich veci dosiaľ nerozhodol, a preto (vzhľadom na plynutie času) považujú za nevyhnutné upraviť sumu požadovaného finančného zadosťučinenia na 1 600 eur každému zo sťažovateľov.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že krajský súd nevykonal (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) v napadnutom konaní žiaden úkon, nevyzval ich ani na zaplatenie súdneho poplatku a je prakticky úplne nečinný.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril, že v predmetnej veci nebolo možné konať a rozhodnúť pre absenciu administratívneho spisu a kvalifikovaného vyjadrenia žalovaného. Súčasťou vyjadrenia bol referujúcou sudkyňou predložený prehľad procesných úkonov súdu uskutočnených v napadnutom konaní.

7. Súčasne krajský súd vo svojom vyjadrení k veci (totožnom ako vyjadrenie zákonnej sudkyne) poukázal na to, že dôvodom nekonania súdu je preťaženosť sudcov na správnom úseku a dokonca ani nemožnosť zvládnutia tejto agendy pre jej rozsiahlosť.

III.2. Replika sťažovateľov:

8. Sťažovatelia vo svojej replike plne zotrvali na podanej ústavnej sťažnosti a poukázali na tú skutočnosť, že krajský súd vo svojom vyjadrení vôbec nespochybnil ich tvrdenia a nijako sa nezaoberal relevantnými kritériami, ako je skutková a právna zložitosť veci či správanie sťažovateľov v napadnutom konaní.

9. Vo vzťahu k vykonaným procesným úkonom sťažovatelia vzniesli výhradu v tej rovine, že krajský súd, ak dostal na prvú výzvu odpoveď žalovaného, že spisom nedisponuje, mal si spis vyžiadať od príslušnej prokuratúry alebo mal požiadať žalovaného, aby spis predložil ihneď, ako mu bude vrátený.

10. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s tvrdným porušením ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na ich presvedčení, že krajský súd svojou nečinnosťou v napadnutom konaní spôsobil zbytočné prieťahy. V ďalšom okruhu námietok sťažovatelia uvádzajú, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu ich práva na účinný prostriedok nápravy, keďže proti nečinnosti orgánu verejnej správy podali žalobu, o ktorej mal rozhodnúť krajský súd v primeranej lehote, čo neurobil.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa žalobca obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 SSP a povinnosť konať bez prieťahov i v čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Aj správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prieťahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,

v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci (predmet sporu) a jej význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

16. Ústavný súd z podanej ústavnej sťažnosti a vyjadrenia krajského súdu zistil, že konanie začalo 4. októbra 2018 a vo veci dosiaľ nebolo uskutočnené ani jedno pojednávanie. Krajský súd vykonal iba jeden relevantný procesný úkon v súvislosti so zaslaním žaloby žalovanému s výzvou na vyjadrenie. Napadnuté konanie nie je ku dňu rozhodovania o ústavnej sťažnosti skončené.

17. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ktoré spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax krajského súdu konajúceho v správnom súdnictve v prvej inštancii.

18. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľov ako žalobcov v napadnutom konaní, ktoré by prispelo k zbytočným prietáhom.

19. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup krajského súdu v napadnutom konaní, pričom zistil, že krajský súd bol v počiatočnom štádiu konania úplne nečinný vyše 20 mesiacov (od podania žaloby 4. októbra 2018 do 16. júna 2020, keď vyzval žalovaného na vyjadrenie) a v ďalšom štádiu konania nevykonával efektívne procesné úkony, ktoré by viedli k prejednaniu žaloby a rozhodnutiu vo veci, pričom ani z vyjadrenia krajského súdu nevyplýva iná aktivita súdu. Vychádzajúc zo zistených skutočností, ústavný súd konštatuje, že krajský súd nerešpektoval zásadu rýchlosti a efektívnosti súdneho konania, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 94/2018 došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu práva sťažovateľov na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

21. V kontexte okolností veci ústavný súd dôrazne akcentuje, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietáhom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 55/02, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, III. ÚS 399/2011). Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, rovnako tak aj Ústavný súd Českej republiky IV. ÚS 392/2005, IV. ÚS 358/1998).

22. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom

súde prikázal krajskému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

23. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti, resp. v jej doplnení žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 600 eur každému, ktoré odôvodňujú neprimeranou dĺžkou súdneho konania a prihliadajúc na jeho predmet (žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy) aj skutočnosťou, že dosiaľ nebolo v ich veci meritórne rozhodnuté.

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Vzhľadom na konštatované zbytočné priet'ahy krajského súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predovšetkým nečinnosť a neefektívnu činnosť krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj celkovú dĺžku doterajšieho konania, ústavný súd považoval vzhľadom na okolnosti veci priznanie požadovanej sumy 1 600 eur každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

26. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu, ústavný súd dáva do pozornosti, že podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu z ustanovenia čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom.

27. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sťažovatelia mali toto právo vo svojej dispozícii a aj ho využili, keď proti nečinnosti orgánu verejnej správy podali žalobu podľa príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku a proti nečinnosti správneho súdu podali ústavnú sťažnosť, pričom zo strany ústavného súdu bola poskytnutá ochrana ich právu, ktorého porušenie namietali (na prejednanie veci v primeranej lehote). Ústavný súd preto konštatuje, že v predmetnej veci nezistil súvislosť medzi namietaným porušením ustanovenia čl. 13 dohovoru, ktorý upravuje právo na účinný prostriedok nápravy, a postupom krajského súdu v napadnutom konaní, a preto tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 538,30 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

29. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2019 predstavuje sumu 163,33 eur a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom v sume 9,80 eur, resp. 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch osôb (§ 13 ods. 2 vyhlášky) predstavuje sumu 173,13 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2019 a sumu 192,04 eur za jeden

úkon uskutočnený v roku 2021. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (podanie repliky), čo predstavuje spolu sumu 538,30 eur.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu